

Seizoenssluiting IJsselmeervisserij

Effecten op vangsten en besommingen

Wim Zaalmink en Henri Prins

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Seizoenssluiting IJsselmeervisserij

Effecten op vangsten en besommingen

Wim Zaalmink en Henri Prins

Dit onderzoek is uitgevoerd door Wageningen Economic Research in opdracht van en gefinancierd door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, in het kader van het Beleidsondersteunend onderzoeksthema 'Natuurinclusieve Visserij' (projectnummer BO-43-023.02-038)

Wageningen Economic Research
Wageningen, oktober 2019

RAPPORT
2019-083
ISBN 978-94-6395-171-5

Wim Zaalmink en Henri Prins, 2019. *Seizoenssluiting IJsselmeervisserij; Effecten op vangsten en besommingen*. Wageningen, Wageningen Economic Research, Rapport 2019-083. 32 blz.; 12 fig.; 9 tab.; 6 ref.

Deze nota beschrijft de effecten van verschillende lengtes van seizoenssluiting op vangsten en besommingen van de IJsselmeervisserij. Bij een aanvullende sluiting van de visserij van 18 januari tot en met 15 maart naast de bestaande maatregelen, worden vangsten van schubvis zodanig gereduceerd dat voldaan wordt aan de kortetermijnreductiedoelstellingen van het ministerie van LNV van 36% voor brasem en voorn. Bij deze maatregel worden de vangsten van snoekbaars, baars en brasem meer gereduceerd dan noodzakelijk. Bij kortere seizoenssluitingen wordt niet meer voldaan aan de reductiedoelstelling voor brasem en voorn. Aanvullende maatregelen zoals een ladderverbod en aanpassing van maaswijdtes kunnen bijdragen aan het realiseren van reductiedoelstellingen; deze maatregelen zijn in deze studie niet doorgerekend.

Trefwoorden: schubvis, seizoenssluiting visserij, economisch resultaat, binnenwater

Dit rapport is gratis te downloaden op <https://doi.org/10.18174/503824> of op www.wur.nl/economic-research (onder Wageningen Economic Research publicaties).

© 2019 Wageningen Economic Research
Postbus 29703, 2502 LS Den Haag, T 070 335 83 30, E communications.ssg@wur.nl,
www.wur.nl/economic-research. Wageningen Economic Research is onderdeel van Wageningen University & Research.

Dit werk valt onder een Creative Commons Naamsvermelding-Niet Commercieel 4.0 Internationaal-licentie.

© Wageningen Economic Research, onderdeel van Stichting Wageningen Research, 2019
De gebruiker mag het werk kopiëren, verspreiden en doorgeven en afgeleide werken maken. Materiaal van derden waarvan in het werk gebruik is gemaakt en waarop intellectuele eigendomsrechten berusten, mogen niet zonder voorafgaande toestemming van derden gebruikt worden. De gebruiker dient bij het werk de door de maker of de licentiegever aangegeven naam te vermelden, maar niet zodanig dat de indruk gewekt wordt dat zij daarmee instemmen met het werk van de gebruiker of het gebruik van het werk. De gebruiker mag het werk niet voor commerciële doeleinden gebruiken.

Wageningen Economic Research aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Wageningen Economic Research is ISO 9001:2015 gecertificeerd.

Wageningen Economic Research Rapport 2019-083 | Projectcode 2282300379

Foto omslag: Wim Zaalmink/Wageningen University & Research

Inhoud

	Woord vooraf	5
	Samenvatting	6
	S.1 Belangrijkste uitkomsten	6
	S.2 Overige uitkomsten	6
	S.3 Methode	6
1	Inleiding	7
2	Methode en uitgangspunten	9
	2.1 Methode	9
	2.2 Overige uitgangspunten	9
	2.3 Gebiedssluitingen	10
3	Resultaten	11
	3.1 Snoekbaars	11
	3.2 Baars	13
	3.3 Voorn	15
	3.4 Brasem	17
	3.5 Wolhandkrab	19
	3.6 Totale reductie schubvis en wolhandkrab	21
4	Discussie	23
5	Conclusies	26
6	Aanbevelingen	27
	Literatuur en websites	28
	Bijlage 1 Aanvullende informatie over brasem, zegenvisserij en pootvis	29
	Bijlage 2 Vangsten en besommingen van brasempootvis in de periode 2015 t/m 2019	31

Woord vooraf

Voor een duurzame visserij in het IJssel- en Markermeer is het volgens het ministerie van LNV noodzakelijk de visserijdruk te verminderen. Vooral de schubvisbestanden van voorn en brasem staan onder grote druk. Vermindering van de visserijdruk heeft echter ook gevolgen voor het inkomen van vissers die ermee te maken krijgen.

Het ministerie van LNV heeft Wageningen Economic Research gevraagd de economische effecten van verschillende periodesluitingen van de IJsselmeervisserij op vangsten en besommingen in beeld te brengen.

Deze nota beschrijft de uitkomsten. Er is veel dank verschuldigd aan de IJsselmeervisafslag Urk, die de benodigde aanlandingsgegevens heeft verstrekt.

Prof.dr.ir. J.G.A.J. (Jack) van der Vorst
Algemeen Directeur Social Sciences Group (SSG)
Wageningen University & Research

Samenvatting

S.1 Belangrijkste uitkomsten

Het ministerie van LNV wil de vangsten van schubvis in het IJssel- en Markermeer beperken om te komen tot een duurzaam visbestand. Een van de mogelijke maatregelen is het instellen van een voor de visserij gesloten periode in het vroege voorjaar. Om de gewenste kortetermijnvangstreducties voor snoekbaars (8%), baars (4%), brasem (36%) en voorn (36%) te realiseren, is naast de bestaande maatregelen een aanvullende seizoensluiting voor de visserij noodzakelijk van half januari t/m half maart. Deze sluiting gaat dan gepaard met een totaal besommingsverlies van € 537.000, berekend op basis van gemiddelde vangsten en prijzen voor de periode 2014 t/m 2017. Dit is 16% van de totale schubvisbesomming en bedraagt dan ruim € 16.500 per visser die met deze situatie te maken krijgt. Bij deze gesloten periode worden de vangsten van voorn gereduceerd volgens de doelstellingen, terwijl de vangsten van brasem, snoekbaars en baars veel meer worden gereduceerd dan op korte termijn noodzakelijk is.

S.2 Overige uitkomsten

De reductiedoelstelling voor blankvoorn is het meest beperkend. Een sluiting vanaf 1 februari leidt voor snoekbaars en baars wel tot de gewenste reductiedoelstelling, voor brasem bijna maar voor blankvoorn niet. De aanvullende maatregelen die genomen zijn in het kader van de Natuurbeschermingswet-vergunning - 4 maal een week extra sluiting van de visserij gedurende het jaar en aanvullend gesloten gebieden voor de visserij - leiden voor snoekbaars en baars wel tot de gewenste reductie, maar voor voorn en brasem bij lange na niet.

De afgelopen jaren zijn de vangsten uit het IJssel- en Markermeer sterk toegenomen. De wetenschappelijk voorgestelde vangstreducties lijken voor de vissers dan ook tegenstrijdig met waarnemingen en percepties in de praktijk.

Uit gesprekken met vissers en visserijvertegenwoordigers is gebleken dat er weinig draagvlak bij de sector is voor uitbreiding van de seizoenssluitingen. Het lijkt dan ook raadzaam om, voordat er maatregelen genomen worden, met de sector in overleg te treden over de voorgenomen sluitingen en mogelijke alternatieve maatregelen, en met onderzoekers van Wageningen Marine Research vast te stellen wat de gevolgen zullen zijn als de instandhoudingsdoelstellingen niet worden gehaald. Er kan eventueel gekozen worden voor adaptief beheer waarin overheid en sector samen maatregelen opstellen, evalueren en bijstellen. Dit kan door uit te gaan van een minder stringente gesloten periode dan berekend, maar met daaraan gekoppeld aanvullende maatregelen zoals een verbod op het gebruik van ladders, onderzoek naar optimale maaswijdtes en de opzet van een gezamenlijk monitoringssysteem. Daarbij zouden deze maatregelen meerdere jaren van kracht moeten zijn om de effecten ervan goed te kunnen vaststellen en te evalueren.

S.3 Methode

De aanlandingen bij de IJsselmeervisafslag Urk zijn bepalend geweest voor het vaststellen van het aanvoerpatroon van schubvis. Met behulp van de wekelijkse leveringen is een meerjarig seizoenspatroon vastgesteld waarmee de effecten van verschillende sluitingstermijnen zijn berekend.

1 Inleiding

Het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit wil de vangsten van brasem en blankvoorn met 36% verminderen om tot een duurzame IJsselmeervisserij te komen. Daarnaast zouden de vangsten van snoekbaars met 8% en die van baars met 4% moeten verminderen. Deze vangstreducties zijn gebaseerd op een advies van Wageningen Marine Research (Tien et al., 2017) vanuit het uitgangspunt om verdere achteruitgang van de schubvisbestanden te voorkomen. Uit een studie waarin verschillende maatregelen zijn onderzocht om de vangsten te reduceren is gebleken dat in plaats van een reductie van het aantal in te zetten netten een uitbreiding van de seizoensluiting voor schubvis een betere mogelijkheid zou zijn om te komen tot een gewenste vangstreductie van 36% (Zaalmink et al., 2019).

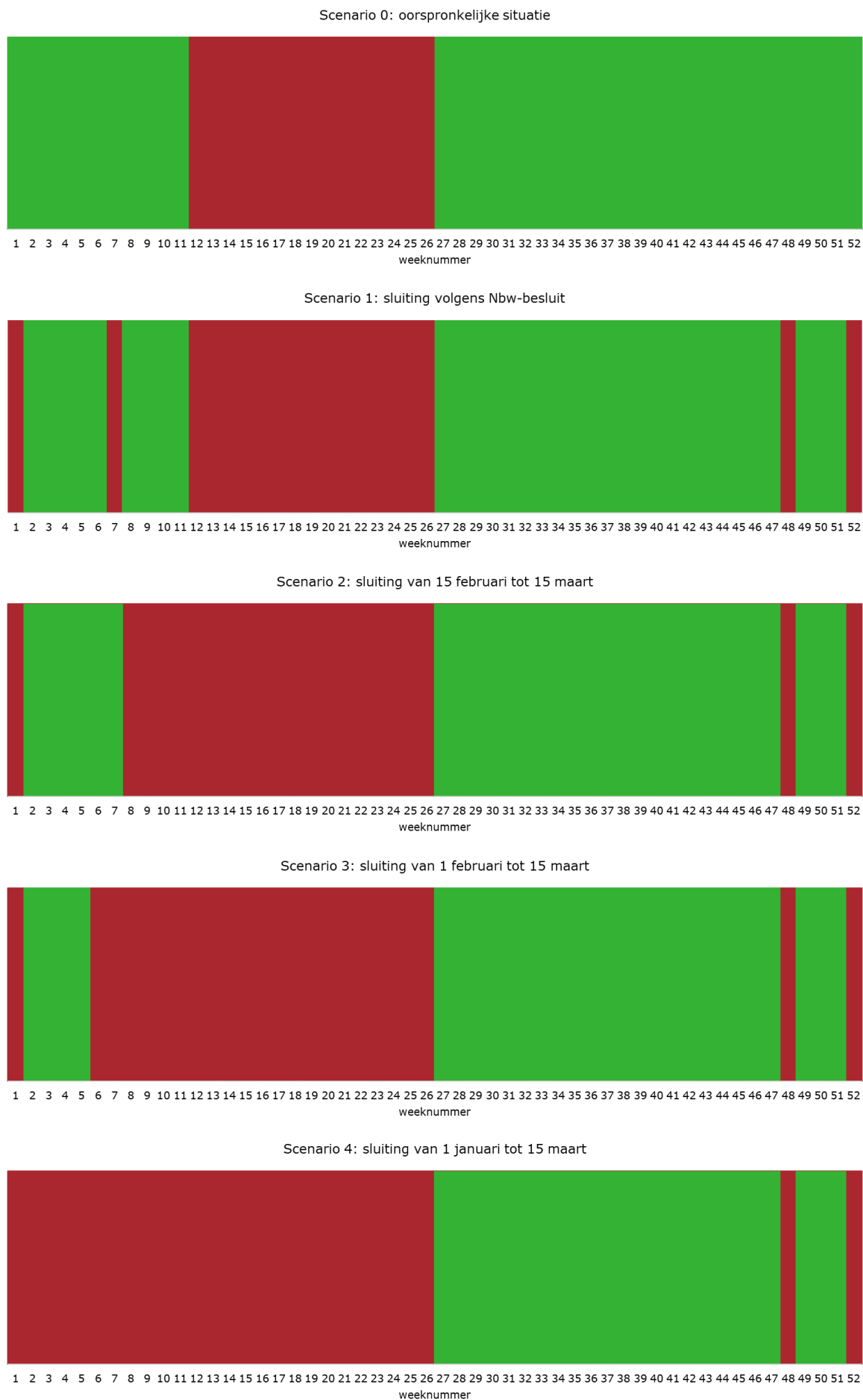
Daarom heeft LNV aan Wageningen Economic Research gevraagd deze seizoensluiting meer in detail uit te werken en ook de economische consequenties te verduidelijken.

Bij deze uitwerking is gekeken naar de invloed van verschillende lengtes van seizoensluitingen op vangsten en besommingen, waarbij ook rekening is gehouden met de verplichte beperkingen vanuit de Wet natuurbescherming. Daarnaast zijn ook de meest recente gegevens met betrekking tot aanlandingen bij de studie betrokken. Tevens wordt aandacht besteed aan het belang van wederzijds draagvlak en vertrouwen.

In de studie zijn vijf scenario's gedefinieerd. In volgorde van oplopende effectiviteit ten aanzien van vangstreductie zijn dat:

- Scenario 0: oorspronkelijke situatie. Dit houdt in dat visserij met staandwant en zegen is toegestaan in de periode zoals die tot 2018 van toepassing was, namelijk in de periode van 1 juli tot 15 maart;
- Scenario 1: sluiting volgens Nbw-besluit (huidige situatie). In 2018 is in het kader van de Wet natuurbescherming besloten tot een extra sluiting van vier keer één week. Dit betreft de weken met weeknummers 1, 7, 48 en 52. Daarnaast zijn ook aanvullende gebieden jaarrond of tijdelijk gesloten voor de visserij;
- Scenario 2: scenario 1 met een aanvullende sluiting van 15 februari tot 15 maart, dus voorafgaand aan de sluiting die begint op 15 maart. In dit scenario is de sluitingsperiode met één maand verlengd ten opzichte van scenario 1. Daarnaast is de veronderstelde sluiting in week 7 niet meegenomen, omdat bij dit scenario de sluiting van de visserij in week 8 begint;
- Scenario 3: aanvullende sluiting van 1 februari tot 15 maart. In dit scenario is de sluitingsperiode met anderhalve maand verlengd ten opzichte van scenario 1, zij het dat ook week 7 (de vanuit de Wnb vastgelegde week) hierin besloten ligt;
- Scenario 4: aanvullende sluiting van 1 januari tot 15 maart. In dit scenario is de sluitingsperiode met tweeënhalve maand verlengd ten opzichte van scenario 1, waarbij de vanuit Wnb gesloten weken 1 en 7 ook in deze periode vallen.

De scenario's zijn dusdanig gekozen dat de sluiting voorafgaat aan de al bestaande gesloten periode van 15 maart tot 1 juli; het gaat hierbij dus om de aanloop naar de paaiperiode. Hiermee wordt voorkomen dat te veel paairijpe vis wordt weggevangen. In figuur 1.1 worden deze scenario's schematisch weergegeven.

Figuur 1.1 Overzicht van sluitingsperiodes van de IJsselmeervisserij met zegen en staandwant bij de verschillende scenario's (groen = visserij toegestaan; rood = visserij verboden)

2 Methode en uitgangspunten

2.1 Methode

Bij dit onderzoek is gebruikgemaakt van de gegevens van de gemeentelijke IJsselmeervisafslag Urk. Met de beschikbare gegevens is berekend hoeveel IJsselmeervis op deze afslag per week is verhandeld. Daaruit is een seizoenspatroon voor de aanvoer van de verschillende vissoorten berekend. Verondersteld is dat het aanlandpatroon van de afslag representatief is voor de gehele IJsselmeervisserij. Aanvoer van vis die niet uit het IJsselmeer afkomstig is, is daarbij buiten beschouwing gelaten. Op de afslag werd in 2017 ongeveer 80% van de baars verhandeld, 60% van de voorn, 50% van de brasem, 90% van de snoekbaars, 60% van de wolhandkrab en 70% van de overige schubvis (Zaalmink et al, 2017, update).

De patronen zijn berekend over de (kalender)jaren 2014 tot en met 2017. Patronen kunnen per vissoort en per jaar sterk fluctueren. Verschillen in seizoenpatronen tussen de jaren kunnen verschillende oorzaken hebben, zoals verschillen in weersomstandigheden, de watertemperatuur, voedselaanbod en de aanwezigheid van predatoren. Bovendien kan de reactie van de verschillende vissoorten op deze invloeden verschillen.

Standaard is het gemiddelde seizoenspatroon over vier geanalyseerde jaren in de berekeningen opgenomen. Hierbij worden de verschillen tussen jaren zoveel mogelijk geëlimineerd.

Bij de berekeningen voor de effecten van de periodesluitingen is ervan uitgegaan dat er geen compensatie-effecten optreden, d.w.z. dat wanneer er bijvoorbeeld in week 48 een visverbod is, het vangstverlies niet wordt gecompenseerd door een hogere vangst in de weken erop, of dat er een meer intensief visserijgedrag plaatsvindt in de weken voor of na de gesloten periodes.

In deze nota worden allereerst de effecten per vissoort beschreven. Daarna worden de resultaten samengevat en wordt aandacht besteed aan de relatie tussen bestandsomvang en aanlandingen, en aan wederzijds vertrouwen tussen vissers en overheden. Tot slot worden de conclusies geformuleerd.

2.2 Overige uitgangspunten

Tabel 2.1 geeft de geadviseerde vangstreducties weer voor blankvoorn, brasem, snoekbaars en baars. Het advies is gebaseerd op bestandsschattingen die in het jaar 2016 zijn vastgesteld.

Tabel 2.1 De vangstreducties zoals geadviseerd in Tien et al. (2017)

Soort	Reductie voor instandhoudingsdoelstelling	Reductie voor hersteldoelstelling
Blankvoorn	36%	73%
Brasem	36%	100%
Snoekbaars	8%	>8% a)
Baars	4%	>4% a)

a) Voor snoekbaars en baars is deze vangstreductie niet geschat. De reductie zal in ieder geval hoger zijn dan de reductie voor de instandhoudingsdoelstelling.

Voor het ministerie van LNV zijn op korte termijn de reducties voor de instandhoudingsdoelstelling leidend. Voor de economische berekeningen is uitgegaan van de gemiddelde prijzen van de verschillende schubvissoorten en wolhandkrab over de periode 2016 t/m 2018. Deze prijzen worden in tabel 2.2 vermeld. In deze tabel zijn ook de aanlandingen van deze vissoorten opgenomen volgens een update van Zaalmink et al. (2017).

Tabel 2.2 Gemiddelde prijzen en aanlandingen van blankvoorn, brasem, snoekbaars en baars (2016 t/m 2018)

Soort	Prijs (€/kg)	Aanlandingen (in 1.000 kg)
Blankvoorn	1,11	139
Brasem	0,66	89
Snoekbaars	6,04	245
Baars	1,95	66
Wolhandkrab	15,81	90

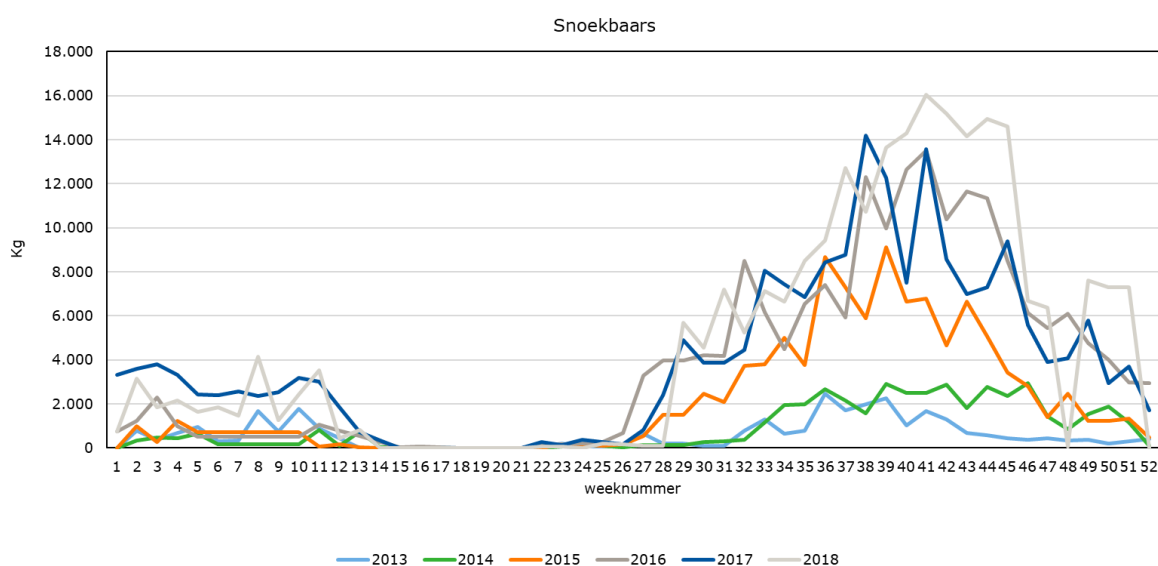
2.3 Gebiedssluitingen

In de Nbw-vergunningverlening zijn in het visseizoen 2018/2019 aanvullende gebieden aangewezen die zijn gesloten voor de visserij. Het gaat hierbij om gebieden die soms jaarrond en soms seizoensgebonden gesloten zijn voor de visserij als gevolg van broedkolonies, natuurgebieden en werkgebieden. Het is niet bekend in hoeverre dit gebieden zijn waar in het verleden veel gevisd werd (VMS-data hierover zijn niet beschikbaar). Een globale inschatting door experts is dat het om ca. 5% van de visoppervlakte gaat die aanvullend gesloten is voor de visserij ten opzichte van voorgaande jaren. Als we uitgaan van een een-op-eenrelatie tussen oppervlakteviswater en vangsten en van een jaarrond sluiting, zou dit kunnen betekenen dat de vangsten met 5% terug zouden lopen. Mogelijk is dit een irreële veronderstelling. Voor de berekeningen in deze nota is verondersteld dat deze 5% gesloten gebieden voor 40% gecompenseerd wordt met aanvullende vangsten in de niet-gesloten gebieden, met andere woorden dat de 5% gesloten gebieden overeenkomen met 3% minder vangsten op jaarbasis. Voor wolhandkrab, die ook met grote fuiken gevangen wordt, is voor de gesloten gebieden een vangstreductie van 1,5% verondersteld. De veronderstelde percentages zijn tot stand gekomen via expert judgement bij vissers, onderzoekers en deskundigen op het gebied van de Wet natuurbescherming. De aanvullende sluiting van gebieden is bij alle scenario's meegenomen bij de berekeningen.

3 Resultaten

3.1 Snoekbaars

Snoekbaars wordt grotendeels in het najaar gevangen. In de eerste elf weken van het jaar (1 januari t/m 15 maart) gaat het gemiddeld om 9% van de totale aanlandingen. Tussen 15 maart en 1 juli wordt er niet of nauwelijks aangeland in verband met de gebruikelijke seizoensluiting. De geringe aanlandingen die er wel zijn, zijn afkomstig van vangsten in de week ervoor, afkomstig van buiten het IJsselmeergebied of betreft vis die ertussendoor glipt. Dit geldt voor alle onderzochte soorten. Vanaf 1 juli komt de aanlanding van snoekbaars langzaam op gang. Tussen september en december is de aanlanding over het algemeen het hoogst (figuur 3.1).

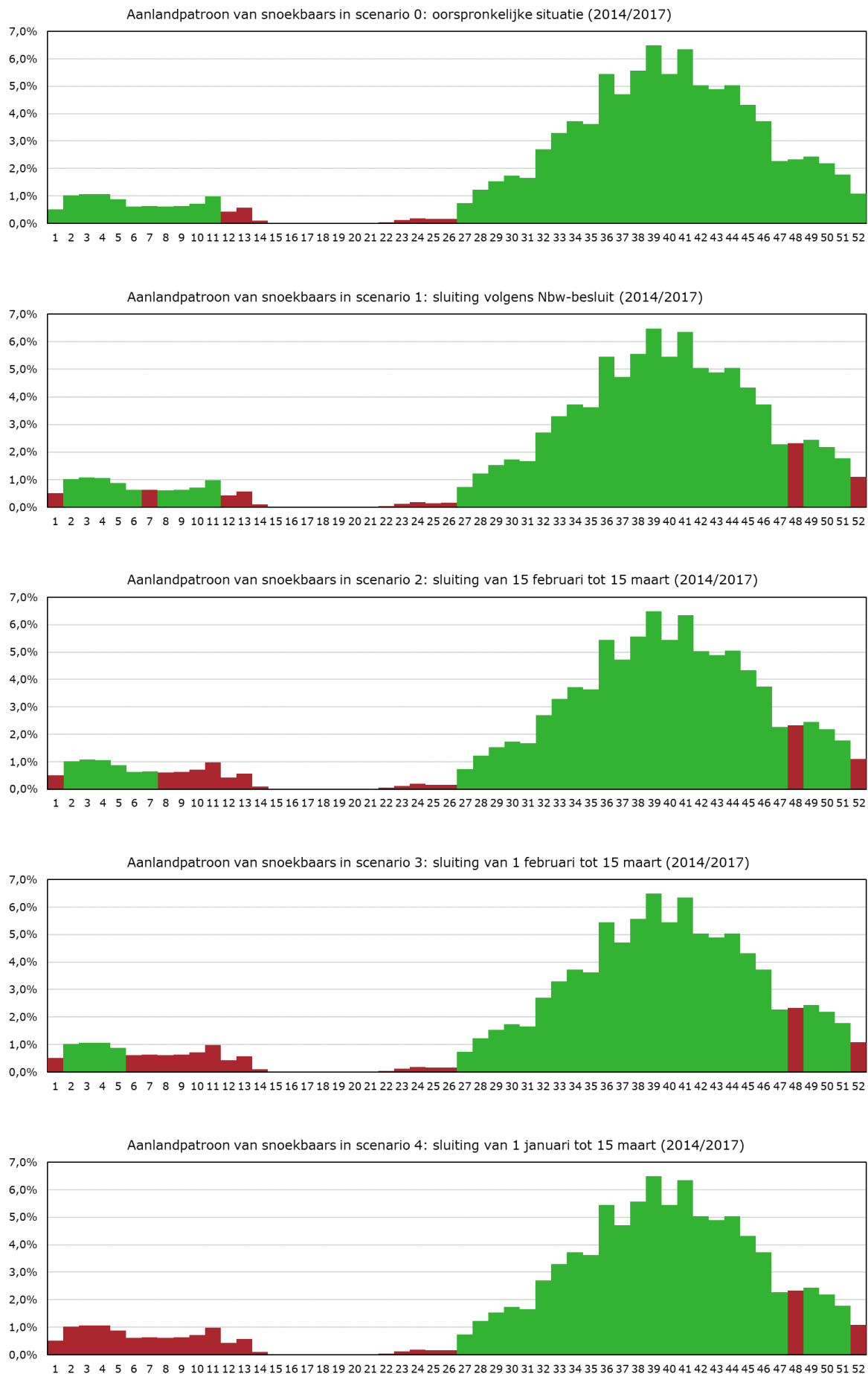

Figuur 3.1 Aanlandpatroon van snoekbaars op de IJsselmeervisafslag Urk in de jaren 2014 tot en met 2018

Tabel 3.1 Aanlandreducties van snoekbaars bij verschillende scenario's in procenten van de gemiddelde jaaraanlanding in de periode 2014 t/m 2017, met tussen haakjes de onzekerheidsmarge (laagste en hoogste jaarwaarde) en de bijbehorende besommingsderving

	Aanlandreductie (%) t.o.v. scenario 0	Derving van snoekbaars-besomming in euro's t.o.v. scenario 0
Scenario 0: oorspronkelijke situatie	0	-
Scenario 1: sluiting volgens Nbw-besluit	7 (6-9)	104.000
Scenario 2: sluiting van 15 februari tot 15 maart	10 (7-13)	148.000
Scenario 3: sluiting van 1 februari tot 15 maart	11 (8-15)	163.000
Scenario 4: sluiting van 1 januari tot 15 maart	15 (11-24)	222.000

De geadviseerde reductiedoelstelling voor snoekbaars is 8%. Uit tabel 3.1 blijkt dat deze reductie bij de Nbw-maatregelen (vier losse weken gesloten voor visserij en gesloten gebieden, scenario 1), al bijna wordt behaald. De tussenjaarvariatie in de vierjaarlijkse periode is bij dit scenario 6% tot 9%. In totaal wordt er gemiddeld € 104.000 minder besomd aan snoekbaars.

Figuur 3.2 Aanlandpatroon van snoekbaars^{*)}

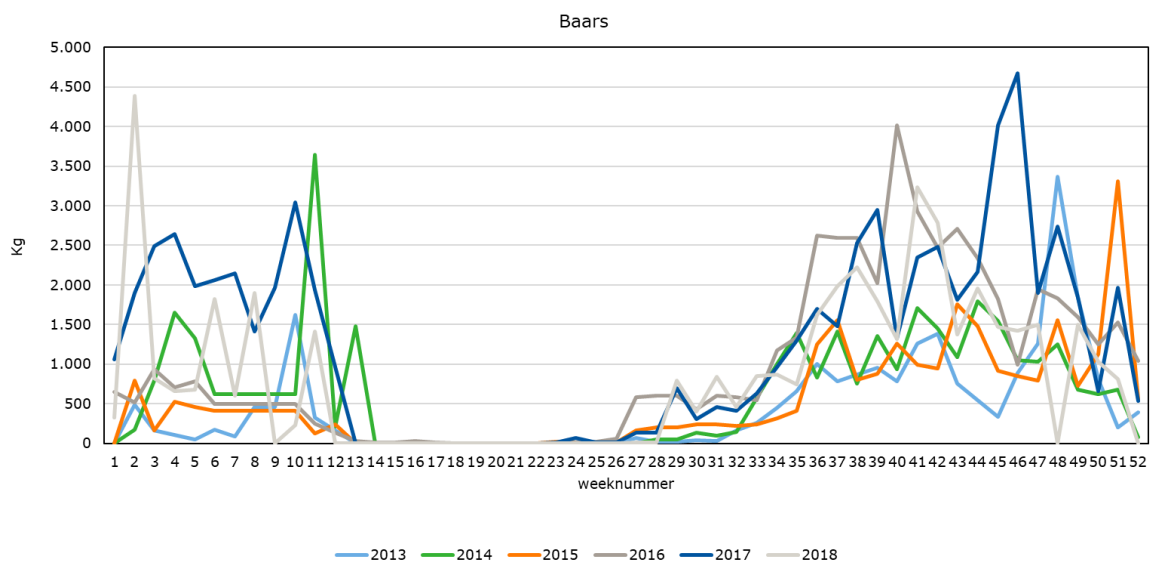
^{*)} De roodgekleurde aanlandingen vallen weg bij het betreffende scenario

3.2 Baars

In vergelijking met snoekbaars wordt rode baars voor een groter deel in het begin van het kalenderjaar gevangen. In de eerste elf weken gaat het gemiddeld om 23% van de totale aanlandingen. Tussen 15 maart en 1 juli wordt er niet aangeland in verband met de gebruikelijke seizoensluiting. Vanaf 1 juli komt de aanlanding van baars langzaam op gang. Tussen september en december is de aanlanding over het algemeen het hoogst.

De reductiedoelstelling voor baars is 4%. Scenario 1 leidt tot een hogere reductie van de vangsten tot gemiddeld 12%, met een variatie van 10% tot 13% (tabel 3.2). Bij een complete sluiting in week 1 t/m 26 en week 48 en 52 (scenario 4) gaat het om een gemiddelde reductie van 32%. Dat varieert van jaar tot jaar van minimaal 20% tot maximaal 42%.

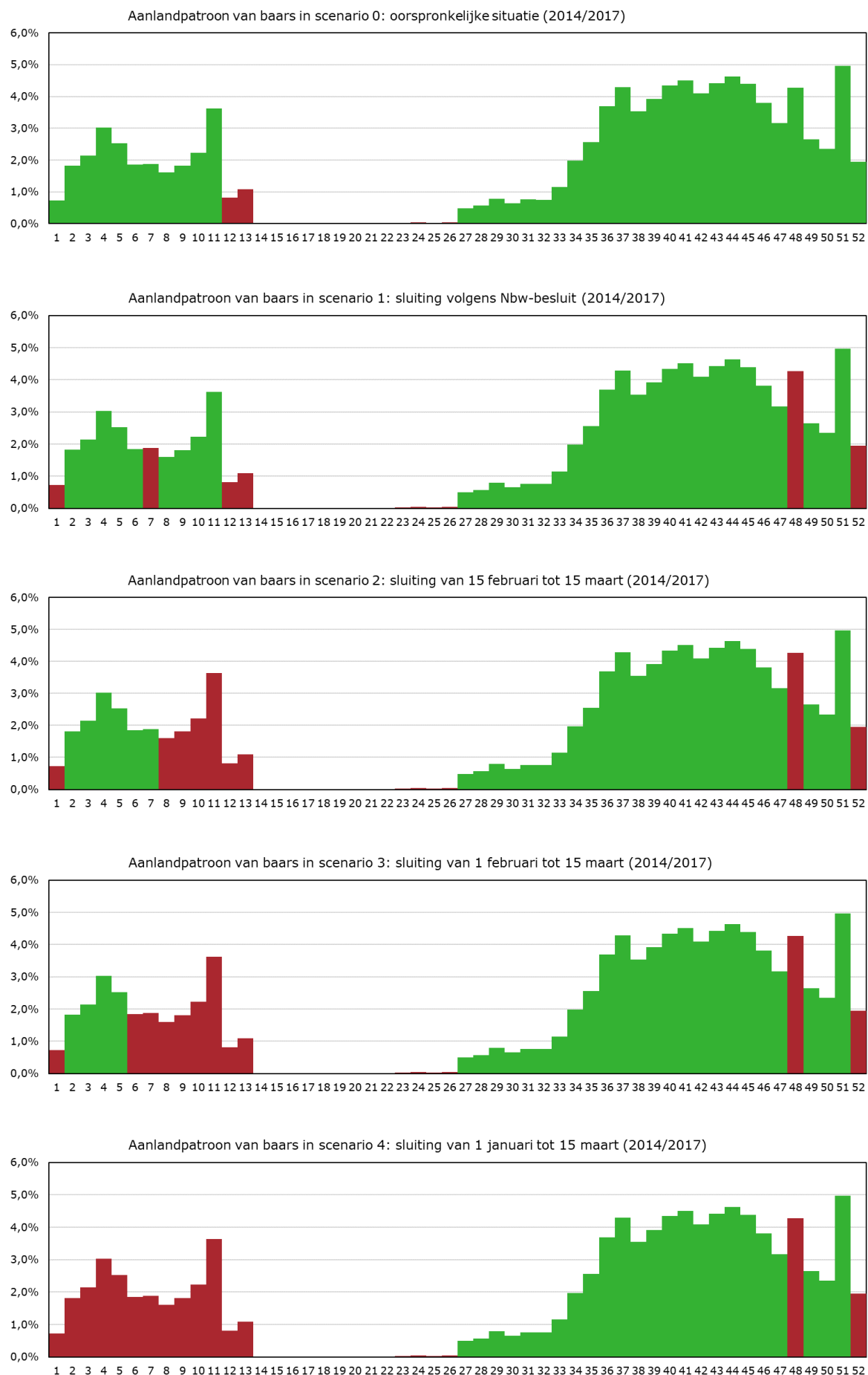
De (gemiddelde) besommingsderving van rode baars bedraagt € 15.000 bij scenario 1 en loopt op tot € 41.000 bij scenario 4.

Figuur 3.3 Aanlandpatroon van baars op de IJsselmeervisafslag Urk in de jaren 2014 tot en met 2018

Tabel 3.2 Aanlandreducties van baars bij verschillende scenario's in procenten van de gemiddelde jaaraanlanding in de periode 2014 t/m 2017, met tussen haakjes de onzekerheidsmarge (laagste en hoogste jaarwaarde) en de bijbehorende besommingsderving

	Aanlandreductie (%) t.o.v. scenario 0	Derving van besomming in euro's t.o.v. scenario 0
Scenario 0: oorspronkelijke situatie	0	-
Scenario 1: sluiting volgens Nbw-besluit	12 (10-13)	15.000
Scenario 2: sluiting van 15 februari tot 15 maart	19 (12-26)	25.000
Scenario 3: sluiting van 1 februari tot 15 maart	23 (14-30)	30.000
Scenario 4: sluiting van 1 januari tot 15 maart	32 (20-42)	41.000

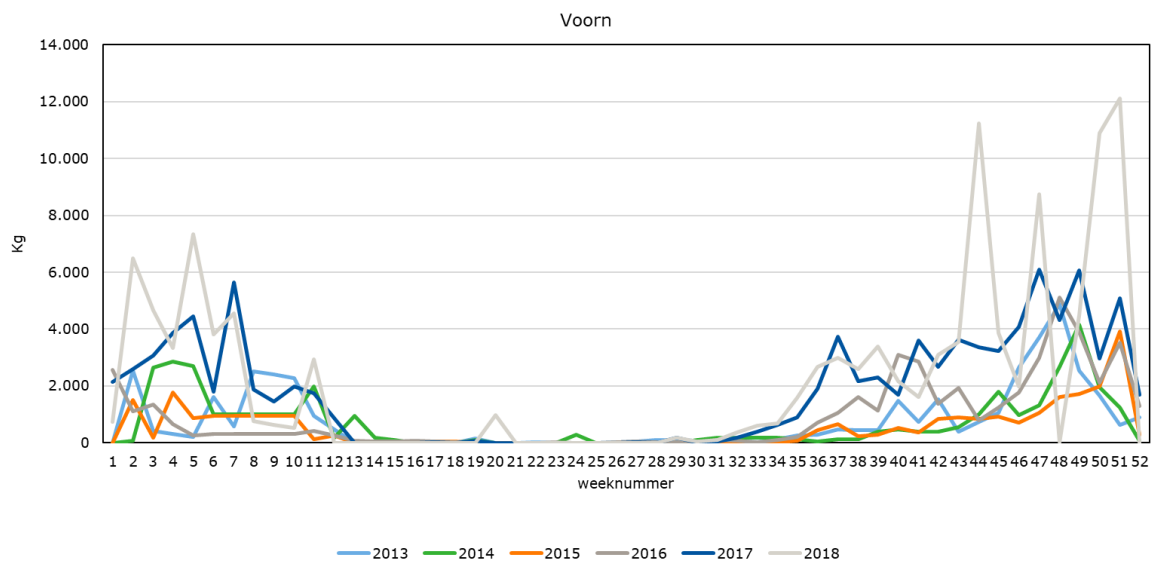

Figuur 3.4 Aanlandpatroon van baars

3.3 Voorn

In verhouding tot snoekbaars wordt blankvoorn voor een groter deel in het begin van het jaar gevangen. Tot 15 maart gaat het gemiddeld om 32% van de totale aanlandingen op jaarbasis. Tussen 15 maart en 1 juli wordt er zeer weinig aangeland in verband met de gebruikelijke seizoensluiting. Vanaf 1 juli komt de aanlanding van voorn langzaam weer op gang. In november en december is de aanlanding over het algemeen het hoogst.

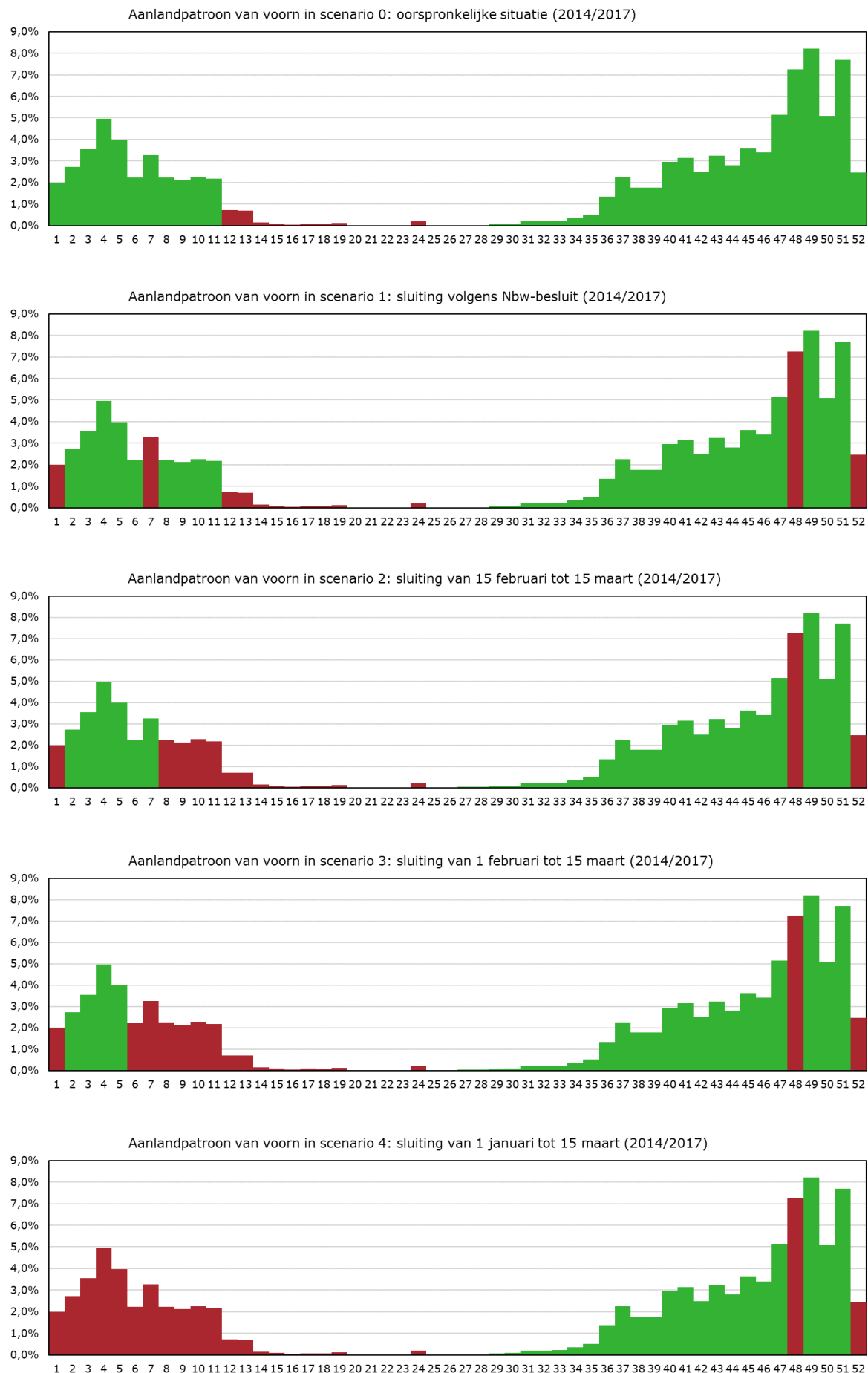
De reductiedoelstelling voor voorn is 36%. Het Nbw-scenario levert een reductie van de vangsten op van 18%. Dit is de helft van de doelstelling. Op basis van de aanlandingsgegevens zou de reductiedoelstelling tussen scenario 3 (29%) en scenario 4 (43%) behaald kunnen worden, dus bij een aanvullende sluiting vanaf ca. 15 januari. De bijbehorende besommingsderving voor voorn zou dan ongeveer € 55.000 bedragen.

Figuur 3.5 Aanlandpatroon van voorn op de IJsselmeervisafslag Urk in de jaren 2014 tot en met 2018

Tabel 3.3 Aanlandreducties van voorn bij verschillende scenario's in procenten van de gemiddelde jaaraanlanding in de periode 2014 t/m 2017, met tussen haakjes de onzekerheidsmarge (laagste en hoogste jaarwaarde) en de bijbehorende besommingsderving

	Aanlandreductie (%) t.o.v. scenario 0	Derving van besomming in euro's
Scenario 0: oorspronkelijke situatie		
Scenario 1: sluiting volgens Nbw-besluit	18 (14-23)	28.000
Scenario 2: sluiting van 15 februari tot 15 maart	24 (18-29)	37.000
Scenario 3: sluiting van 1 februari tot 15 maart	29 (26-35)	45.000
Scenario 4: sluiting van 1 januari tot 15 maart	43 (34-58)	66.000

Figuur 3.6 Aanlandpatroon van voorn

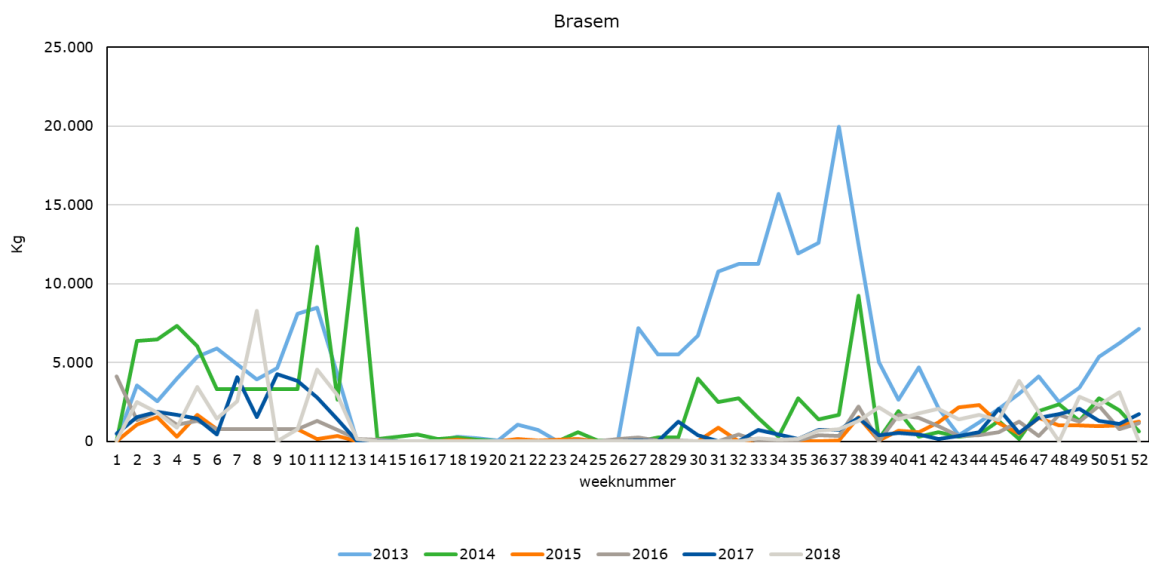
3.4 Brasem

Brasem heeft een ander aanlandpatroon dan de andere schubvissoorten. Verhoudingsgewijs wordt veel brasem in het begin van het kalenderjaar gevangen. In de eerste elf weken van het jaar gaat het gemiddeld om 44% van de totale aanlandingen. Tussen 15 maart en 1 juli zijn er geen aanlandingen van brasem in verband met de gebruikelijke seizoensluiting. Vanaf 1 juli komt de aanlanding van brasem langzaam weer op gang.

Meer dan de helft van de brasem wordt met de zegen gevangen. De zegenvisserij is toegestaan in de periode van 1 oktober t/m 15 maart. Er zijn achttien zegenvergunningen. Per vergunning zijn zeven zegendagen beschikbaar, zodat in totaal 126 zegendagen beschikbaar zijn. Bij voorkeur wordt de zegenvisserij aan het begin van het voorjaar beoefend bij rustiger weer. Gemiddeld wordt in de periode van 15 februari t/m 15 maart bijna 50% van de zegendagen benut (bijlage 1). Wordt in de periode vóór 15 maart de visserij gesloten, dan is het de vraag of er minder zegendagen zullen worden benut of dat de zegenvisserij dan zal worden vervroegd naar momenten waarop visserij wel is toegestaan (maar met wellicht lagere vangsten). Voor de hierna gemaakte berekening wordt verondersteld dat de zegenvisserij evenredig wordt verminderd met de sluitingsperiode. De berekende reducties zijn dus maximale reducties.

Vanuit PO IJsselmeer is informatie verkregen over de pootvisvangsten en opbrengsten over de jaren 2015 t/m 2018 (bijlage 2). Er is een grote variatie tussen jaren, maar gemiddeld wordt per jaar door drie bedrijven 41.500 kg pootvis gevangen met een besomming van gemiddeld € 68.000. Deze besommingen zijn bij de hierna volgende opbrengsten en opbrengstdervingen meegenomen.

Voor brasem geldt een reductiedoelstelling van 36%. Deze reductie zal bij scenario 3 bijna bereikt worden (35% met een jaarvariatie van 23% tot 45%, tabel 3.4). De gemiddelde besommingsderving van brasem loopt op van € 23.000 bij scenario 1 tot € 67.000 bij scenario 4.

Figuur 3.7 Aanlandpatroon van brasem op de IJsselmeervisafslag Urk in de jaren 2014 tot en met 2018

Tabel 3.4 Aanlandreducties van brasem bij verschillende scenario's in procenten van de gemiddelde jaaraanlanding in de periode 2014 t/m 2017, met tussen haakjes de onzekerheidsmarge (laagste en hoogste jaarwaarde) en de bijbehorende besommingsderving

	Aanlandreductie (%) t.o.v. scenario 0	Derving van besomming in euro's
Scenario 0: oorspronkelijke situatie	0	
Scenario 1: sluiting volgens Nbw-besluit	18 (12-23)	23.000
Scenario 2: sluiting van 15 februari tot 15 maart	30 (18-36)	38.000
Scenario 3: sluiting van 1 februari tot 15 maart	35 (23-45)	44.000
Scenario 4: sluiting van 1 januari tot 15 maart	53 (39-62)	67.000

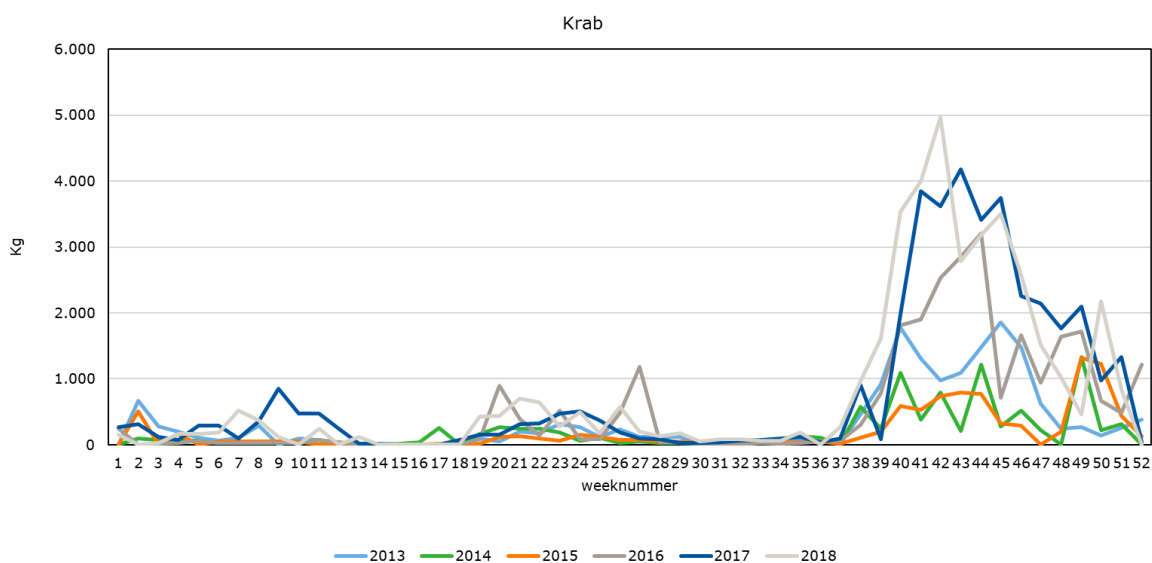
Figuur 3.8 Aanlandpatroon van brasem

3.5 Wolhandkrab

Voor wolhandkrab is geen reductiedoelstelling vastgesteld; wolhandkrab is een exoot. Deze vissoort is tevens een economisch belangrijker pijler voor de IJsselmeervisserij. De vangsten nemen toe en ook de prijzen zijn hoog als gevolg van een toenemende vraag vanuit de Chinese markt. Omdat wolhandkrab ook met staande netten wordt gevangen, moet deze soort dus bij de (economische) analyse worden betrokken.

De aanlandingen van wolhandkrab zijn sterk geconcentreerd in de maanden oktober, november en (in mindere mate) december. In de latere winterperiode wordt nauwelijks wolhandkrab gevangen. In de eerste elf weken van het jaar gaat het gemiddeld om iets meer dan 6% van de totale aanlandingen.

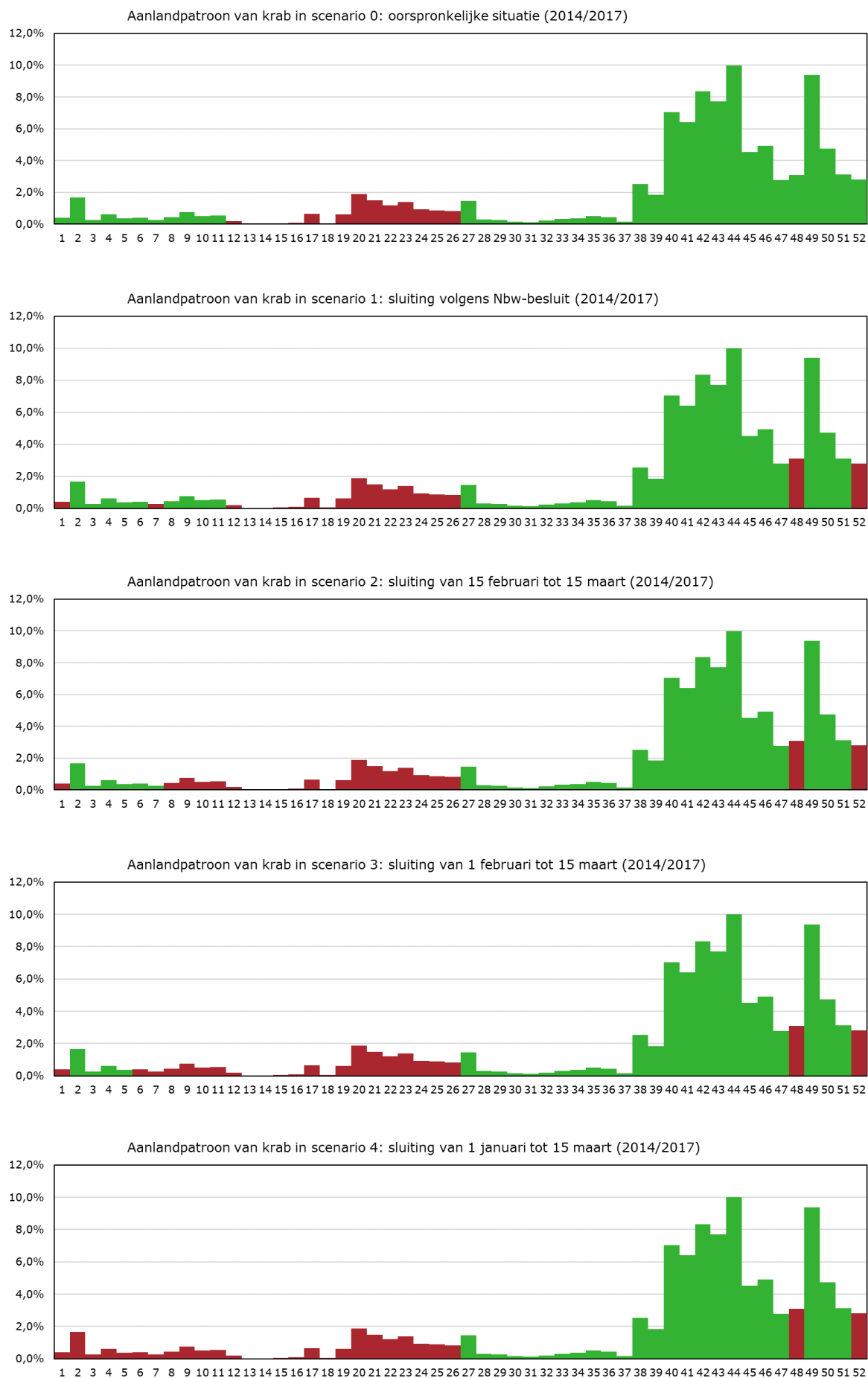
Bij een complete sluiting in week 1 t/m 26 en week 48 en 52 (scenario 4) gaat het om een gemiddelde vangstreductie van 14% met een jaarvariatie van 11% tot 16%. Door de hoge opbrengstprijis bedraagt de (gemiddelde) besommingsderving van wolhandkrab € 114.000 bij scenario 1 en loopt op tot € 199.000 bij scenario 4.

Figuur 3.9 Aanlandpatroon van wolhandkrab op de IJsselmeervisafslag Urk in de jaren 2014 tot en met 2018

Tabel 3.5 Aanlandreducties van wolhandkrab bij verschillende scenario's in procenten van de gemiddelde jaaraanlanding in de periode 2014 t/m 2017, met tussen haakjes de onzekerheidsmarge (laagste en hoogste jaarwaarde) en de bijbehorende besommingsderving

	Aanlandreductie (%) t.o.v. scenario 0	Derving van besomming in euro's
Scenario 0: oorspronkelijke situatie	0	
Scenario 1: sluiting volgens Nbw-besluit	8 (4-13)	114.000
Scenario 2: sluiting van 15 februari tot 15 maart	10 (8-13)	142.000
Scenario 3: sluiting van 1 februari tot 15 maart	11 (9-14)	157.000
Scenario 4: sluiting van 1 januari tot 15 maart	14 (11-16)	199.000

Figuur 3.10 Aanlandpatroon van wolhandkrab

3.6 Totale reductie schubvis en wolhandkrab

De tabellen 3.6 en 3.7 geven een samenvatting van de berekende reductiepercentages en de besommingsdervingen bij de verschillende scenario's. Hierin is ook een categorie 'Overige vis' meegenomen. Deze categorie bestaat uit vissoorten waarvoor geen reductiedoelstelling is geformuleerd maar die wel een commerciële waarde hebben. Het betreft vooral snoek, bot en karper, waarvan snoek de meest belangrijke is. In tabel 3.6 is ook een aanvullend (tussen)scenario beschreven, scenario 3a, dat uitgaat van een sluiting vanaf 18 januari t/m half maart. Bij dit scenario komt de gemiddelde vangstreductie van voorn uit op 36%.

De in tabel 3.6 opgenomen percentages kunnen afwijken van de percentages in het rapport van mogelijke maatregelen ter bescherming van de bestanden van brasem, blankvoorn, snoekbaars en baars in het IJssel- en Markermeer (Zaalmink et al., 2018). Bij dat rapport is gebruikgemaakt van een andere meerjarige periode en van aanlandingsgegevens van PO IJsselmeer. In deze nota is gebruikgemaakt van meer recente aanlandgegevens van de IJsselmeervisafslag Urk.

Tabel 3.6 Reductiedoelstelling en berekende reductie bij de diverse scenario's (in %)

	Snoekbaars	Baars	Voorn	Brasem	Wolhand-krab	Overig
Kortetermijndoelstelling	8	4	36	36	0	0
Scenario 1: sluiting volgens Nbw-besluit	7	12	18	18	8	15
Scenario 2: sluiting van 15 februari tot 15 maart, Nbw	10	19	24	30	10	20
Scenario 3: sluiting van 1 februari tot 15 maart, Nbw	11	23	29	35	11	25
Scenario 3a: sluiting van 18 januari tot 15 maart, Nbw	13	28	36	44	13	30
Scenario 4: sluiting van 1 januari tot 15 maart, Nbw	15	32	43	53	14	35

Tabel 3.7 Totale omzet en omzetreductie IJsselmeervisserij bij de diverse scenario's (euro)¹

	Snoek-baars	Baars	Voorn	Brasem*)	Wolhand-krab	Overig	Totaal	Totaal per visser
Totale omzet IJsselmeervisserij (2016-2018)	1.481.000	129.000	154.000	127.000	1.423.000	60.000	3.374.000	
Scenario 1: sluiting volgens Nbw-besluit	104.000	15.000	28.000	23.000	114.000	9.000	293.000	9.200
Scenario 2: sluiting van 15 februari tot 15 maart, Nbw	148.000	25.000	37.000	38.000	142.000	12.000	402.000	12.500
Scenario 3: sluiting van 1 februari tot 15 maart, Nbw	163.000	30.000	45.000	44.000	157.000	15.000	455.000	14.000
Scenario 3a: sluiting van 18 januari tot 15 maart, Nbw	193.000	36.000	56.000	56.000	178.000	18.000	537.000	16.500
Scenario 4: sluiting van 1 januari tot 15 maart, Nbw	222.000	41.000	66.000	67.000	199.000	21.000	616.000	19.000
Scenario volgens kortetermijndoelstelling ¹⁾	118.000	5.000	55.000	46.000	0	0	223.000	7.000

Er zijn op het IJsselmeer 58 visserijondernemers actief, waarvan 32 zich gespecialiseerd hebben in de schubvisserij of een gemengde visserij met aal hebben. Dit zijn dus de vissers die te maken krijgen met de gevolgen van seizoensluitingen.

Bij de huidige Nbw-maatregelen (scenario 1) voldoet de afname van snoekbaars en baars aan de gewenste vangstreducties. Dit is niet het geval voor voorn en brasem, die dan op de helft van de gewenste reductiepercentages zitten. De inschatting is dat bij dit scenario ruim € 293.000 minder wordt besomd. Dit is gemiddeld € 9.150 per bedrijf.

¹ Inclusief pootvis

Scenario 4 (sluiting vanaf begin januari) is het enige scenario waarbij de reductiedoelstellingen voor alle schubvissoorten worden behaald, zij het meer dan op korte termijn nodig voor alle soorten, maar vooral voor baars, snoekbaars en brasem.

Scenario 3 benadert voor brasem de doelstelling, maar dit scenario voldoet nog niet voor blankvoorn. Ook bij dit scenario worden de vangsten van snoekbaars en baars veel meer gereduceerd dan op korte termijn noodzakelijk. Vanuit de scenario's 3 en 4 is nog een tussenscenario berekend met een sluiting vanaf de vierde week van januari (waarbij in week 2 en 3 nog wel mag worden gevist). Bij dit scenario is de vangstreductie van voorn 36% en dus op de gewenste vangstreductie. Bij de overige soorten is de vangstreductie dan nog steeds hoger dan benodigd.

Snoekbaars en, zij het in mindere mate, baars zijn juist ook de soorten die voor de visserij het meest van belang zijn. Daar komt bij dat ook de vangsten van de commercieel interessante wolhandkrab bij alle scenario's worden gereduceerd. Uitgaande van bijvoorbeeld scenario 3a met een hogere reductie dan noodzakelijk voor vooral snoekbaars en baars, treedt er een hoog besommingsverlies op van € 537.000 in totaal in plaats van bijna € 223.000 in de normatieve situatie, een verschil van € 314.000. Bij de ideale doelstellingssituatie zou een omzetsdaling van € 223.000 plaatsvinden. Dit is bijna € 7.000 inkomensderving per ondernemer. Bij scenario 3a komt dit besommingsverlies neer op € 16.700 per ondernemer. De disproportionaliteit bij scenario 3a veroorzaakt dus een aanvullend besommingsverlies van bijna € 10.000 per ondernemer.

4 Discussie

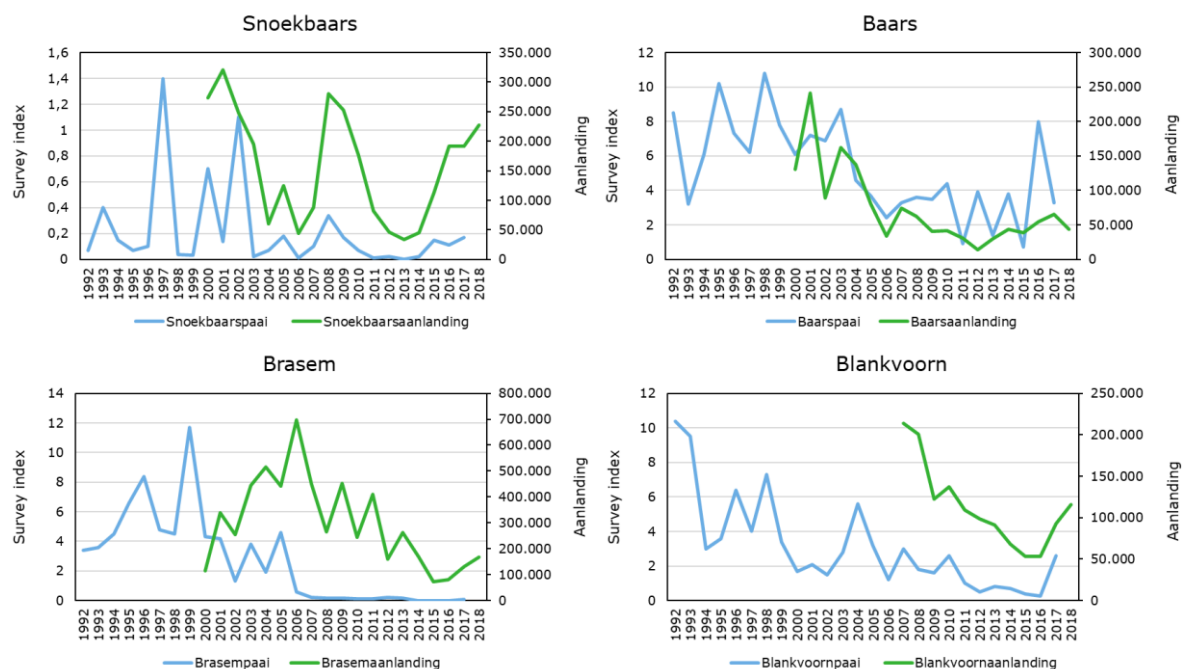
Mogelijke gedragsaanpassingen in de visserij

Bedacht moet worden dat deze studie het patroon van de aanlandingen in het verleden beschrijft. Het doel van deze nota is een uitspraak te doen over de invloed van eventuele extra seizoensluitingen in de toekomst. Binnen zekere marges kunnen vissers het aanlandpatroon beïnvloeden door de visserijactiviteiten in bepaalde periodes te intensiveren om daarmee de vangsten in de gesloten periodes en gebieden enigszins te compenseren. Dit geldt met name voor de zegenvisserij zoals hiervoor beschreven. Voor de interpretatie van de resultaten van deze studie betekent dit dat de berekende vangstreducties en de dervingen van de besomming beschouwd kunnen worden als het maximaal te verwachten effect.

Daar zou kunnen bijkomen dat er marktwerking kan optreden: door een geringere aanvoer van schubvis en bij gelijkblijvende vraag zou de opbrengstprijz kunnen stijgen; dit effect is waarschijnlijk gering en is om die reden niet meegenomen bij de berekeningen.

Toenemende bestanden en vangsten

De laatste jaren nemen de vangsten van de meeste schubvissoorten toe. Ook in 2018 laten de statistieken met uitzondering van baars een sterke toename zien. Figuur 4.1 geeft inzicht in de paaibestanden en de aanlandingen vanuit het IJsselmeer van de verschillende schubvissoorten.

Figuur 4.1 Ontwikkeling van paaibestanden en aanlandingen van snoekbaars, baars, voorn en brasem

Baars is de enige schubvissoort waar minder van aangeland is in 2018 ten opzichte van het jaar daarvoor. Snoekbaars, voorn en brasem vertonen een sterke toename van de aanlanding. In 2017 vertoonden de paaibestanden van snoekbaars en blankvoorn ook een toename, en die van brasem een geringe toename. De paaibestanden en aanlandingen verlopen over het algemeen parallel, maar de laatste jaren lijken deze meer uiteen te lopen. Het is niet duidelijk of dit wordt veroorzaakt door een toename van de bestanden of door een veranderend visserijgedrag (intensievere visserij, meer aanlanding bij de afslag). In elk geval wordt deze toename door vissers geïnterpreteerd als een teken dat de visstand zich aan het verbeteren is.

Andere mogelijkheden voor een goed bestandsbeheer

Er zijn nog andere, niet in dit rapport doorgerekende maatregelen die kunnen bijdragen aan een duurzame visserij. Een beperking of stopzetting van de zegenvisserij zou de brasemvangsten sterk reduceren. Dan nog blijven de voornvangsten echter een probleem. Een andere maatregel is een verbod op het gebruik van ladders in staande netten, waarmee jonge vis gespaard kan worden. Ten slotte zou ook het gebruik van grotere (of zelfs kleinere) maaswijdtes in staande netten een maatregel kunnen zijn om ongewenste bijvangst te verminderen. Overleg met de sector over dit soort maatregelen die kunnen bijdragen aan de doelstellingen is zeer zinvol.

Onderzoekssamenwerking

In de visserij vindt steeds meer samenwerking plaats tussen onderzoeksinstituten en de visserijpraktijk. Dit versterkt het vraaggestuurd onderzoek en het gezamenlijke leren. Ook in de IJsselmeervisserij is inmiddels een gezamenlijk project gestart (vergelijkend bestandsonderzoek). Dit soort projecten met gezamenlijk onderzoek naar ontwikkeling van bestanden zal het wederzijdse begrip versterken en meer gezamenlijk inzicht bieden.

Ondernemersperspectief

Doordat de visserij en daarmee de economie en de duurzaamheid van de visserij onder druk staan, staat ook de continuïteit van veel bedrijven onder druk en is er weinig of geen opvolgingsperspectief. In 2011 is het project Bedrijfsplannen Aalvisserij uitgevoerd (Zaalmink et al., 2011) en daarmee is een groot aantal vissers zich bewust geworden van het belang van strategische keuzes voor de toekomst. Een soortgelijk project voor IJsselmeervissers zal het ondernemerschap in de sector versterken en bijdragen aan een goed beheer van het IJsselmeer en de visserij.

Draagvlak en vertrouwen

Er is weinig tot geen draagvlak voor een verdere reductie van de visserij-inspanning bij vissers:

- a. De in het verleden genomen beleidsmaatregelen (bijvoorbeeld de inspanningsreductiedoelstelling van 85% uit 2014 met een in de praktijk gerealiseerde reductie van 30%) hebben in de ogen van de vissers niet tot een oplossing geleid. Bestanden nemen af en de lengteverdeling van de vissen klopt niet, terwijl de vangsten toenemen. Nieuwe maatregelen worden vanuit de sector gezien als het verder inperken van hun mogelijkheden zonder perspectief op een goede en duurzame visserij;
- b. Vissers hebben weinig vertrouwen in de bestandsschattingen omdat vissers de vangsten en de aanlandingen zien toenemen (figuur 4.1);
- c. Brasem wordt door vissers niet gezien als een probleem en men begrijpt de gewenste bestandsomvang hiervan ook niet. Vanuit de KRW is er een streven naar helder water, waarin een bodemwoeler als de brasem in de ogen van de visser niet past.

Vanuit de overheid is er echter een grote perceptie dat vissers zich niet houden aan afspraken en wet- en regelgeving. Er worden nog steeds overtredingen geconstateerd in het kader van de visserijwet en de sector komt daarmee over als onbetrouwbaar.

In een studie van Ypma en Van Gaasbeek (2001) worden de volgende vijf kritische succesfactoren voor veranderingsprocessen benoemd:

- a. toenemende druk om te veranderen;
- b. gemeenschappelijke doelstelling;
- c. heldere relatie tussen doelstelling en instrumenten;
- d. capaciteit tot veranderen;
- e. gefaseerde implementatie.

Ypma en Van Gaasbeek benoemen ook dat als aan een van die voorwaarden niet wordt voldaan zich de volgende problemen kunnen voordoen:

- Als er geen heldere doelstelling is die gedragen wordt door de betrokken partijen, zal het beleid riskeren dood te lopen;
- Is de relatie tussen doelstellingen en instrumenten niet helder, dan zal er onbegrip ontstaan over de instrumenten en daarmee gebrek aan acceptatie;
- Bij gebrek aan voldoende capaciteit om te veranderen, ontstaat er frustratie;
- Als er geen uitvoerbare eerste stappen zijn gezet, zullen ongecoördineerde pogingen worden ondernomen.

In de IJsselmeervisserij geldt dat iedereen het eens is over de uiteindelijke doelstelling: een gezond visbestand. Vissers denken dat, gezien de toenemende vangsten, op dit moment al goed naar deze doelstelling wordt toegewerkt, maar dit wordt niet gestaafd door wetenschappelijke monitoring van visstanden. Aanvullend beleid is in ogen van de vissers niet noodzakelijk. Wel willen zij meehelpen de visserijcapaciteit te verminderen, maar dan moeten er volgens hen financiële middelen beschikbaar komen om vissers uit te kopen. Dit standpunt wordt niet gedeeld door de overheid.

Kortetermijn- en langetermijndoelstellingen

De in dit rapport genoemde reductiedoelstellingen hebben betrekking op de instandhoudingsdoelstelling (Tien et al., 2017): geen verdere achteruitgang in de bestanden. Voor de langere termijn is er door LNV een hersteldoelstelling geformuleerd: een toename van de paaibestanden met een natuurlijke opbouw en samenstelling van de visstand, en met meer grote exemplaren en meer verschillende jaarklassen. De hierbij berekende reductiepercentages voor vangsten zijn aanzienlijk hoger dan die van de kortetermijndoelstelling.

5 Conclusies

- Scenario 1 is het huidige Nbw-scenario, met vier weken sluiting en met aanvullende gesloten gebieden. Dit scenario voldoet wel aan de kortetermijndoelstellingen voor snoekbaars en baars, maar niet aan die voor blankvoorn en brasem. Het totale besommingsverlies bedraagt € 293.000, vooral veroorzaakt door lagere vangsten van snoekbaars en wolhandkrab. De sluiting van de visserij in week 48 heeft een groot effect vanwege de in het verleden hoge vangsten van wolhandkrab en snoekbaars in de betreffende week. De economische derving is dan ca. € 160.000. De handhaafbaarheid van de maatregel is moeilijker in die betreffende week, omdat andere visserij zoals de aalvisserij in die periode wel is toegestaan.
- Scenario 2 voldoet aan de kortetermijndoelstellingen voor snoekbaars en baars, maar niet aan die voor blankvoorn en brasem.
- Scenario 3 voldoet aan de kortetermijndoelstellingen voor snoekbaars en baars en bijna aan die voor brasem, maar niet aan die voor voorn. Voor snoekbaars en baars valt dit scenario disproportioneel uit; de inkomsten voor wolhandkrab nemen met 11% af.
- Scenario 4 is ruim voldoende om de kortetermijndoelstellingen te behalen. Het besommingsverlies bedraagt maximaal € 616.000. Dit is € 393.000 hoger dan het besommingsverlies bij de geadviseerde vangstreductie.
- Bij scenario 3a voldoet de vangstreductie van voorn precies aan de doelstelling, en zijn de overige vangstreducties hoger dan de doelstelling.
- Voor alle vangstreducties geldt dat er grote verschillen zijn tussen jaren. Hierdoor zijn er jaren waarin de vangstreductie lager is dan de norm, maar in andere jaren zal de reductie hoger zijn dan de norm.
- In de praktijk zal de visserij aangepast worden om de (negatieve) effecten van maatregelen zoveel mogelijk te compenseren. Zo kan er intensiever gevestigd gaan worden en/of kan de zegenvisserij verschoven worden naar een periode waarin deze visserij nog wel is toegestaan. De berekende vangstreducties en besommingsverliezen zullen daarbij lager uitvallen dan in deze nota theoretisch is berekend. Daar komt bij dat ook voor de gesloten gebieden niet bekend is welk effect dit heeft op het visserijrendement in de overblijvende gebieden en dat hiervoor een schatting is uitgevoerd.
- Een groot deel van de besommingsverliezen bij de verschillende scenario's wordt veroorzaakt door lagere vangsten van de commercieel aantrekkelijke snoekbaars en wolhandkrab; dit zijn ook de soorten waarvoor een geringe of geen reductiedoelstelling geldt. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat de nettenvisserij een gemengde visserij is, waarbij alle soorten schubvis worden gevangen; ook die soorten waarvoor lagere vangstreducties geadviseerd worden.
- De laatste jaren vindt er via de IJsselmeervisafslag een toename in de aanlandingen van schubvis plaats. Ook bestandsschattingen geven aan dat sommige bestanden op weg lijken te zijn om in omvang toe te nemen.

6 Aanbevelingen

1. Uit de cijfermatige analyse volgt in principe een advies om een voorjaarssluiting in te stellen voor de nettendisserij en de zegendisserij voor de periode van half januari tot en met half maart, het moment waarop de reguliere sluiting van de visserij begint. Deze maatregel lijkt meer dan voldoende om de gewenste vangstreductiedoelstellingen voor alle soorten te realiseren, met nog een zekere marge voor mogelijke verschuivingen van vangsten als gevolg van bijvoorbeeld een intensievere visserij en/of een verschuiving van de zegendisserij in de voor visserij toegestane periodes. Voor snoekbaars en baars is de vangstreductie hoger dan noodzakelijk. Als gevolg hiervan heeft de visserijpraktijk met hoge besommingsverliezen te maken vergeleken met de optimale situatie waarin de vangstreducties exact gelijk zijn aan de doelstellingen.
2. Als de overheid draagvlak en vertrouwen belangrijker vindt dan het realiseren van de doelstellingen, kan overwogen worden minder stringente maatregelen te nemen, in combinatie met maatregelen waarvan de effecten niet kunnen worden berekend maar die wel vanuit de praktijk worden ondersteund. Dit betekent dan wel dat niet alle reductiedoelstellingen worden gerealiseerd. Er zijn enkele observaties benoemd die het draagvlak voor het beleid ondermijnen, waarvan de belangrijkste zijn: (a) de toenemende vangsten en (b) de hoge besommingsverliezen bij de vissoorten die ver boven de doelstelling worden gereduceerd.
3. Wordt er gekozen voor een sluiting vanaf 1 februari of half februari, dan voldoen de vangstreducties van snoekbaars en baars volledig en die van brasem bij benadering aan de kortetermijndoelstelling. Die van voorn blijft sterk achter bij de doelstelling.
4. Uit gesprekken met vissers en visserijvertegenwoordigers is gebleken dat er weinig draagvlak bij de sector is voor uitbreiding van de seizoenssluitingen. Het lijkt dan ook raadzaam om, voordat er maatregelen worden genomen, met de sector in overleg te treden over de voorgenomen sluitingen en mogelijke alternatieve maatregelen. Daarbij kunnen ook de onderzoekers van WMR worden uitgenodigd om uit te leggen wat de gevolgen zouden zijn als de instandhoudingsdoelstellingen niet worden gehaald.
5. Adaptief beheer, waarin onderzoek en sector samenwerken en uitgaande van de doelstellingen gezamenlijk maatregelen ontwikkelen, monitoren en evalueren, biedt perspectief. Gezamenlijk onderzoek van WMR en vissers naar bestanden, aanlandingen en marktmonsteringen, zoals het in 2018 gestarte onderzoeksproject naar vangstsamenstelling, is belangrijk voor het verkrijgen van gezamenlijk inzicht en vertrouwen.
6. Voor het creëren van rust en vertrouwen is het van belang om gekozen beleid voor een langere periode (bijvoorbeeld drie jaar) vast te zetten en vervolgens te evalueren. Dit om onrustige situaties en 'wispelturig beleid' te voorkomen, maar ook om de beleidsmaatregelen de kans te geven zich te bewijzen.
7. Aanvullend kunnen de volgende maatregelen zinvol zijn:
 - a. Een verbod op het toepassen van ladders in staande netten;
 - b. Het doen van gezamenlijk onderzoek naar en vervolgens instellen van optimale maaswijdtes;
 - c. Het opzetten van een goed en gecertificeerd monitoringssysteem, door de praktijk zelf uit te voeren.
8. Ten slotte is het wenselijk om de IJsselmeervisserij ondernemersperspectief te bieden. Het opstellen van bedrijfsplannen voor individuele bedrijven kan hierbij een helpende hand bieden.

Literatuur en websites

Termeer, K., H. Dagevos, G. Breman en A. Hoes. Maatschappelijk vertrouwen in de varkenshouderij. Wageningen Economic Research, 2013.

Tien, N.S.H., T. van der Hammen, P. de Vries en J. Steenbergen, 2017. Inspanningsadviezen voor snoekbaars, baars, blankvoorn en brasem in het IJssel-/Markermeer. Wageningen University & Research rapport C018/17

Ypma, M.E. en T.F. van Gaasbeek. Waar in het bronsgroen eikenhout.... (On)mogelijkheden van vermarkting van de omgeving. Rapport 7.01.05, LEI Den Haag, november 2001.

Zaalmink, B.W., N.S.H. Tien, H. Prins, J. de Leeuw en S.R.M. Janssens. Effecten van mogelijke maatregelen ter beheer van de bestanden van brasem, blankvoorn, snoekbaars en baars in het IJssel- en Markermeer. Nota 2019 – 007, Wageningen Economic Research, feb 2019

Zaalmink, B.W., S.R.M. Janssens en H. Prins. De economische waarde van de IJsselmeervisserij. Nota 2017-124, Wageningen Economic Research, dec 2017

Zaalmink, B.W., N. van den Berkmortel en W. van Cooten. Vissen naar ondernemerschap. Aalvisserij verleggen hun koers. LEI Wageningen UR, juni 2011.

Bijlage 1 Aanvullende informatie over brasem, zegenvisserij en pootvis

Brasem wordt verkocht als consumptievvis en als pootvis. Pootvis wordt niet via de IJsselmeervisafslag verhandeld en de hoeveelheid en besomming ervan is niet bekend. Navraag leert dat veel grotere bedrijven via de afslag leveren en dat maximaal 25% als pootvis buiten de afslag wordt verhandeld en daarmee mogelijk ook buiten de statistieken blijft.

Via RVO zijn gegevens over de aangevraagde zegendagen verkregen over de periode 2014 t/m 2019 (zie tabel B.1).

Tabel B.1 *Aangevraagde zegendagen en totale brasemaanlandingen tijdens de toegestane zegenperiode per jaar*

	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019
Aangevraagde zegendagen	71	58	84	74	96
Zegenbenutting (% bij totaal van 126 dagen beschikbaar)	56	46	67	59	76
Brasemvangst (1 november t/m 15 maart) (x 1000 kg)	22	29	35	42	58

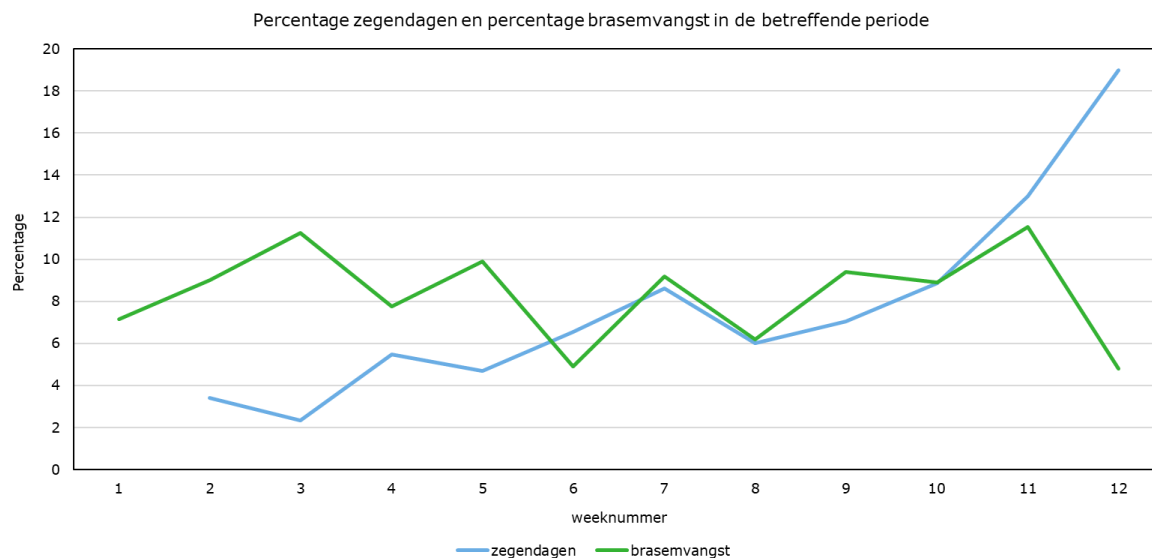
Bronnen: RVO, IJsselmeervisafslag Urk

De benutting van zegendagen is in seizoen 2018/2019 het hoogst. De totale brasemvangsten in de periode waarin de zegendagen zijn gebruikt (1 november t/m 15 maart), vertonen een oplopende tendens en nemen sterk toe.

De gemiddelde verdeling van het aantal zegendagen over het seizoen (periode 2014 t/m 2019) is in tabel B.2 weergegeven (de periode-indelingen komen overeen met de scenario's die voor de studie seizoenssluitingen zijn doorgerekend):

Tabel B.2 *Inzet van zegendagen als percentage van de totale daadwerkelijke inzet*

Periode	% van totaal ingezette zegendagen	Brasemvangst als % van totaal
1 november t/m 31 december	15	Niet berekend
1 januari t/m 15 maart	85	53
1 februari t/m 15 maart	62	35
15 februari t/m 15 maart	48	30
1 maart t/m 15 maart	31	Niet berekend

Figuur B.1 Verband tussen zegendagen en brasemvangsten

Figuur B.1 geeft de relatie weer tussen brasemvangsten en zegendagen. Het lijkt hierbij dat vanaf week 6 de brasemvangsten voornamelijk gestuurd worden door de zegeninzet, en dat in de periode daarvoor de brasemaanlandingen worden gestuurd door zegen en andere vangstmethoden (staande netten).

Uit de gegevens blijkt dat in de laatste periode voor de sluiting van het visseizoen nog relatief veel zegendagen worden aangevraagd: de laatste twee weken gemiddeld iets meer dan 30%. Dan wordt blijkbaar de nog resterende capaciteit zoveel mogelijk ingezet.

Navraag in de praktijk leert dat de grotere bedrijven alle brasem via de afslag aanlanden, maar dat door andere bedrijven een deel van de brasem als pootvis buiten de afslag wordt afgezet. Hoe groot dit deel is, is niet met zekerheid te zeggen.

Bijlage 2 Vangsten en besommingen van brasempootvis in de periode 2015 t/m 2019

	2015	2016	2017	2018
Aanlandingen (kg)	25.485	38.100	57.580	44.960
Besomming (euro)	36.908	47.727	103.303	84.430
Prijs per kg (euro)	1,45	1,25	1,79	1,88

Bron: PO IJsselmeer

Daarnaast werd in 2014 nog 4.300 kg voorn als pootvis aangeland en in 2018 6.200 kg kolblei (bron: PO IJsselmeer).

Wageningen Economic Research
Postbus 29703
2502 LS Den Haag
T 070 335 83 30
E communications.ssg@wur.nl
www.wur.nl/economic-research

Wageningen Economic Research
RAPPORT
2019-083

De missie van Wageningen University & Research is 'To explore the potential of nature to improve the quality of life'. Binnen Wageningen University & Research bundelen Wageningen University en gespecialiseerde onderzoeksinstituten van Stichting Wageningen Research hun krachten om bij te dragen aan de oplossing van belangrijke vragen in het domein van gezonde voeding en leefomgeving. Met ongeveer 30 vestigingen, 5.000 medewerkers en 10.000 studenten behoort Wageningen University & Research wereldwijd tot de aansprekende kennisinstellingen binnen haar domein. De integrale benadering van de vraagstukken en de samenwerking tussen verschillende disciplines vormen het hart van de unieke Wageningen aanpak.

To explore
the potential
of nature to
improve the
quality of life

Wageningen Economic Research
Postbus 29703
2502 LS Den Haag
E communications.ssg@wur.nl
T +31 (0)70 335 83 30
www.wur.nl/economic-research

Rapport 2019-083
ISBN 978-94-6395-171-5

De missie van Wageningen University & Research is 'To explore the potential of nature to improve the quality of life'. Binnen Wageningen University & Research bundelen Wageningen University en gespecialiseerde onderzoeksinstituten van Stichting Wageningen Research hun krachten om bij te dragen aan de oplossing van belangrijke vragen in het domein van gezonde voeding en leefomgeving. Met ongeveer 30 vestigingen, 5.000 medewerkers en 10.000 studenten behoort Wageningen University & Research wereldwijd tot de aansprekende kennisinstellingen binnen haar domein. De integrale benadering van de vraagstukken en de samenwerking tussen verschillende disciplines vormen het hart van de unieke Wageningen aanpak.

